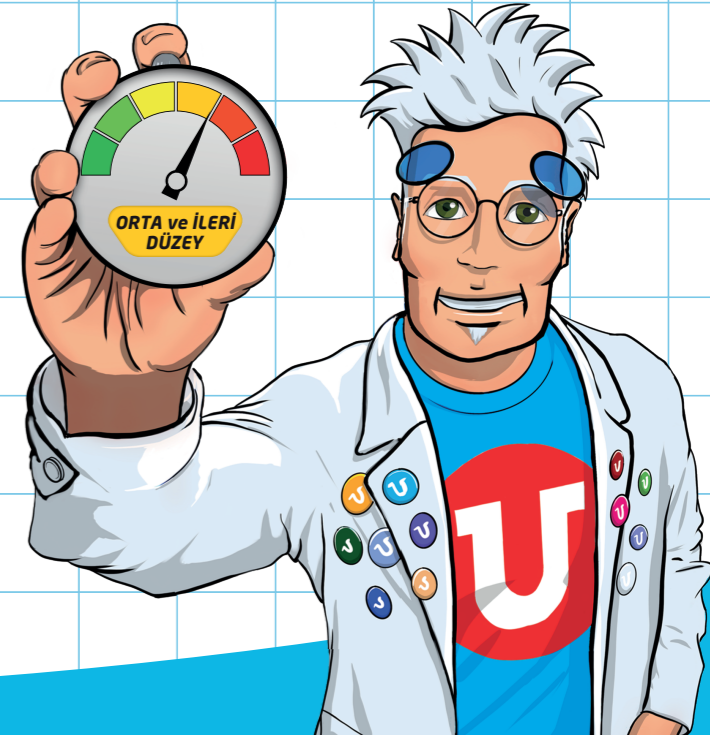

2.ÜNİTE

9. Sınıf Orta ve İleri Düzey Kimya Soru Bankası

Atomun Yapısı

ŞEYMA GÜNDÜZ

ATOMUN YAPISI

PROTON

İYON YÜKÜ

NÖTRON

İZOTOP

ELEKTRON

İZOTON

ATOM NUMARASI

İZOBAR

KÜTLE NUMARASI

İZOELEKTRONİK

→ Bir elementin tüm özelliklerini taşıyan en küçük parçasına atom denir. Atomun yapısında, ise atom altı tanecikler adı verilen proton, nötron ve elektron bulunur.

Proton:

- Bir atomun çekirdeğinde bulunan + yüklü taneciktir.
- p^+ ile gösterilir.
- Bir elementin türünü belirleyen atom altı parçacıktır. Bu nedenle bir elementin tüm atomlarında sayısı aynıdır.
- Bir atomun proton sayısına çekirdek yükü veya Atom numarası adı da verilir.
- Kütlesi 1 atomik kütle birimi(a.k.b) olarak kabul edilir.

Nötron:

- Bir atomun çekirdeğinde bulunan nötr taneciktir.
- n ile gösterilir.
- Kütlesi yaklaşık 1 proton kütlesine eşittir.
- Bir elementin tüm atomlarında aynı sayıda nötron olmayabilir.
- Farklı element atomlarında aynı sayıda nötron bulunabilir.
- Bir taneciğin kimyasal özelliklerini etkilemez.
- Bir taneciğin fiziksel özelliklerini etkiler.

Elektron

- Bir atomda çekirdeğin dışında bulunan - yüklü taneciktir.
- e^- ile gösterilir.
- Kütlesi 1 protonun kütlesinin yaklaşık 1836 da biridir.
- Yüksüz atomlarda sayısı proton sayısına eşittir.
- Bir taneciğin kimyasal özelliklerini etkiler.
- Bir taneciğin fiziksel özelliklerini etkiler.

→ Bir taneciğin sahip olduğu atom altı tanecikleri arasındaki ilişki ile bazı kavramlar oluşturulmuştur.

ATOM NUMARASI:

- Bir atomdaki proton sayısına eşit ifadedir.
- Z ile gösterilir.
- Atom numarası: çekirdek yükü= proton sayısı

KÜTLE NUMARASI:

- Bir atomdaki proton sayısı ile nötron sayısı toplamıdır.
- A ile gösterilir.
- Nükleon sayısı olarak da ifade edilir.
- Kütle numarası= Nükleon sayısı= proton sayısı + nötron sayısı

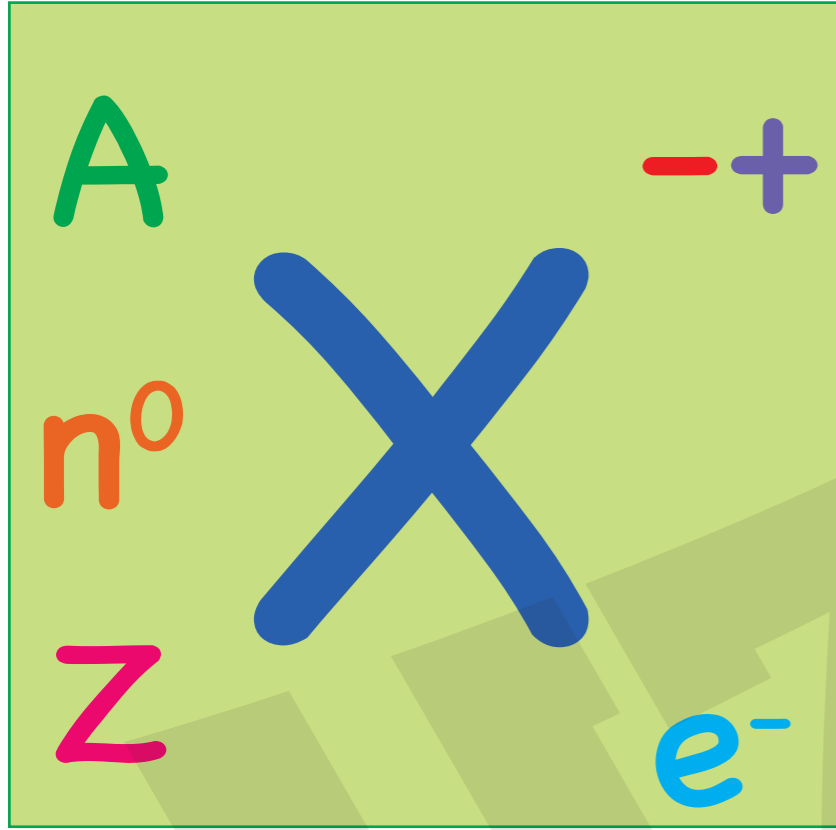
İYON YÜKÜ:

- Bir taneciğin sahip olduğu elektriksel özelliği anlatan ifadedir.
- Bir atom elektron aldığında (-) yük, elektron verdiğinde ise (+) yükle yük lenir. Bu şekilde (+) ya da (-) yükle yüklenen taneciklere iyon adı verilir. (-) yüklü iyonlara anyon, (+) yüklü iyonlara katyon denir
- Bir katyon yada anyonun elektriksel özelliğ iyon yüküyle anlatılır.
- İyon yükü= proton sayısı - elektron sayısı

ELEMENT SEMBOLÜ ÜZERİNDE TANECİĞİN SAHİP OLDUĞU ATOM ALTI TANECİKLERİ GÖSTERME

Z= Atom numarası = Proton sayısı

n= Nötron sayısı

A= Kütle numarası= Nükleon sayısı = Proton+ nötron

e: Elektron sayısı

-+: İyon yükü = Proton- elektron

→ ŞİMDİ AŞAĞIDAKİ TANECİKLER İÇİN DEĞERLERİ BELİRLEYELİM

Tür	Atom Numarası	Kütle Numarası	Proton Sayısı	Nötron Sayısı	Elektron Sayısı
${}^{14}_6\text{C}^{4-}$					
${}^{35}_{17}\text{Cl}^{-}$					
${}^{24}_{12}\text{Mg}^{2+}$					
${}^{37}_{17}\text{Cl}^{+}$					
${}^{37}_{17}\text{N}$					

Örnek:

Atomla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Yapısında proton, nötron ve elektron bulunur.
- B) Nötr bir atomun proton sayısı, elektron sayısına eşittir.
- C) Çekirdek yükü, atomun elektriksel yüküne eşittir.
- D) Atomlar iyon oluştururken elektron alır veya verir.
- E) Kütle numarası, proton sayısı ile nötron sayısının toplamına eşittir.

Örnek:

$^{35}\text{Cl}^-$ taneciğine ait,

- I. Elektron sayısı
- II. Nötron sayısı
- III. Kütle numarası

niceliklerinden hangileri belirlenebilir?

- A) Yalnız II   B) Yalnız III   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

Aynı elemente ait olan X^{6+} ve X^{2-} iyonlarındaki toplam elektron sayısı 28 olduğuna göre, X'in atom numarası kaçtır?

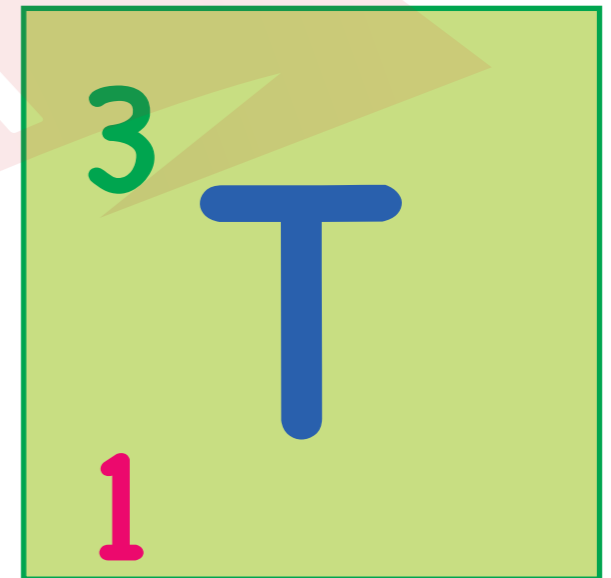
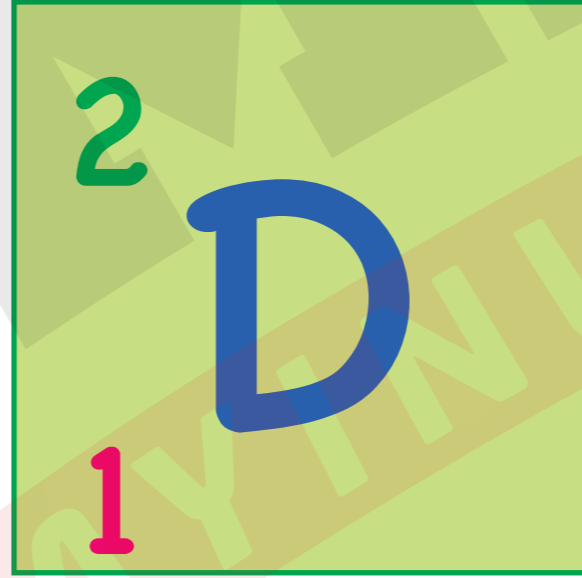
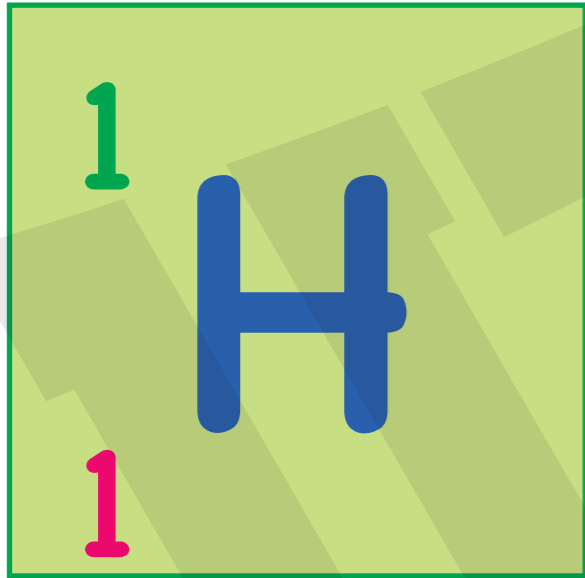
- A) 20   B) 19   C) 18   D) 17   E) 16

İzotop, İzoton, İzobar Atomlar ve İzoelektronik Tanecikler

İZOTOP:

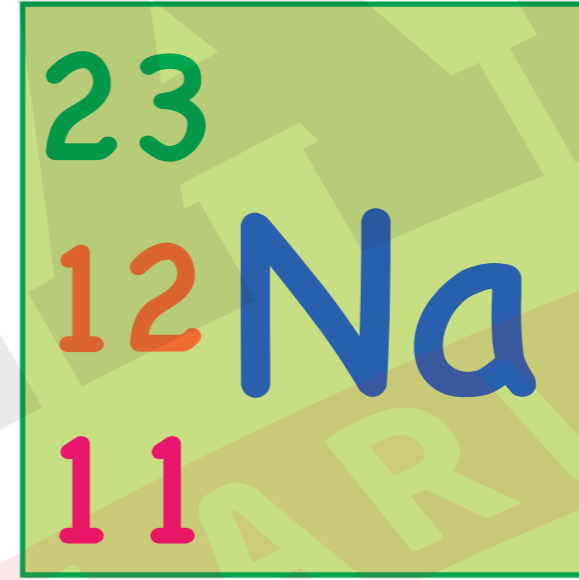
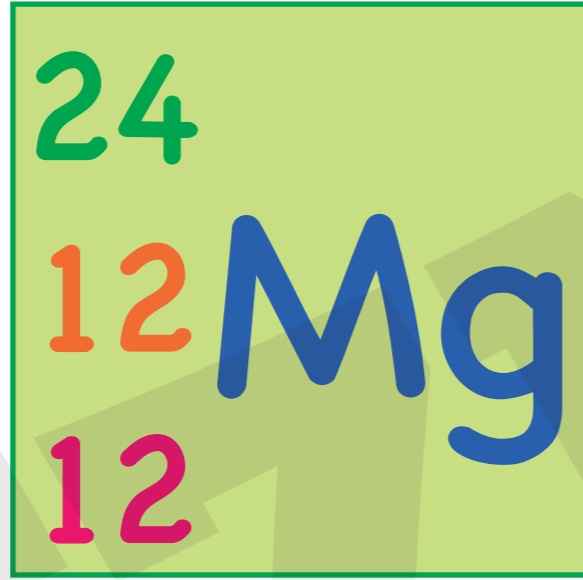
→ Atom numarası aynı, kütle numarası farklı olan atomlara izotop atomlar denir. Başka deyişle proton sayıları aynı, nötron sayıları farklı atomlardır.

→ Bir elementin izotop atomlarının kimyasal özellikleri aynı, fiziksel özellikleri farklıdır. ancak iyon yükü farklı izotopların kimyasal ve fiziksel özellikler farklıdır.

İZOTON

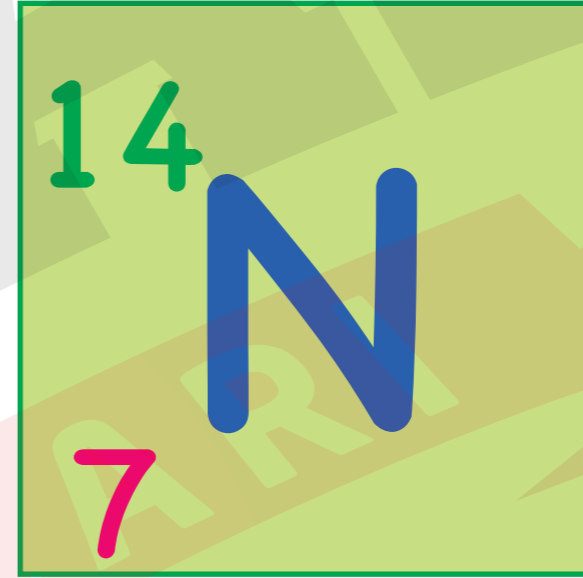
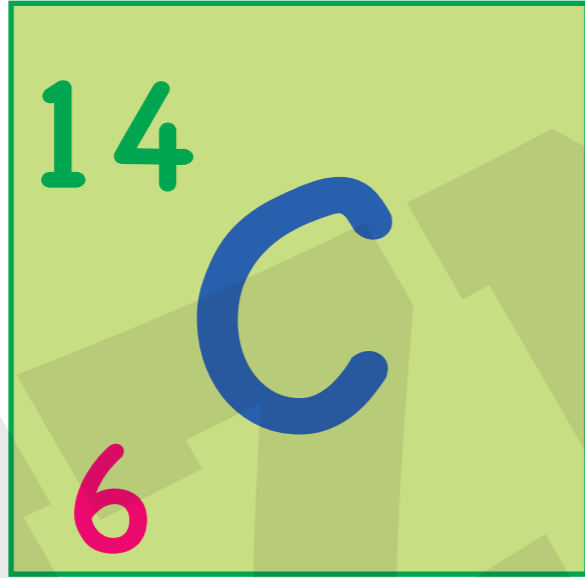
→ Nötron sayısı aynı, proton sayısı farklı atomlara izoton atomlar denir

→ İzoton atomların fiziksel ve kimyasal özellikleri farklıdır.

İZOBAR

→ Nötron sayıları ve atom numaraları farklı, kütle numaraları aynı olan atomlara izobar atom denir.

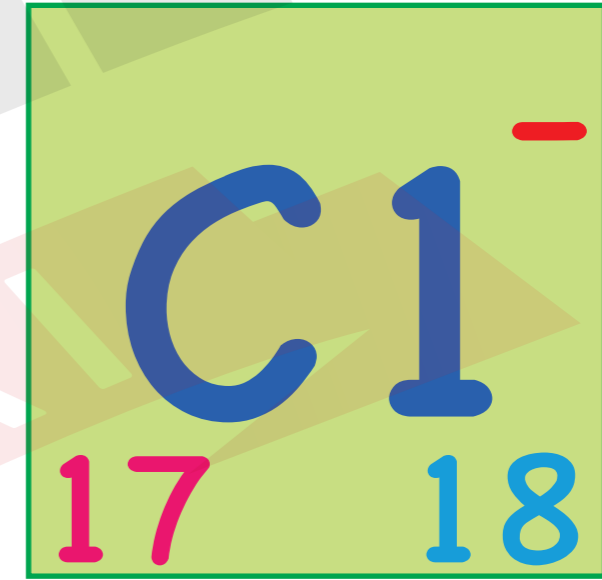
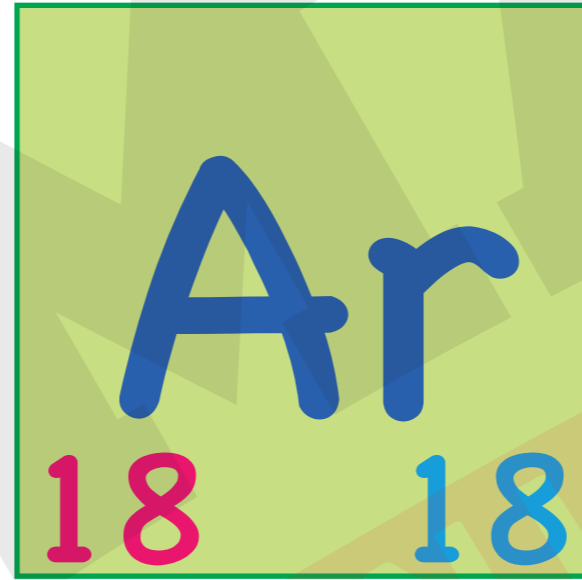
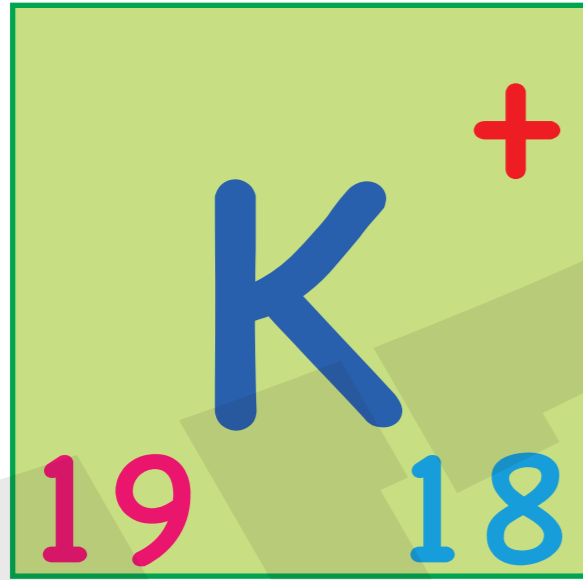

→ İzoton atomların fiziksel ve kimyasal özellikleri farklıdır.

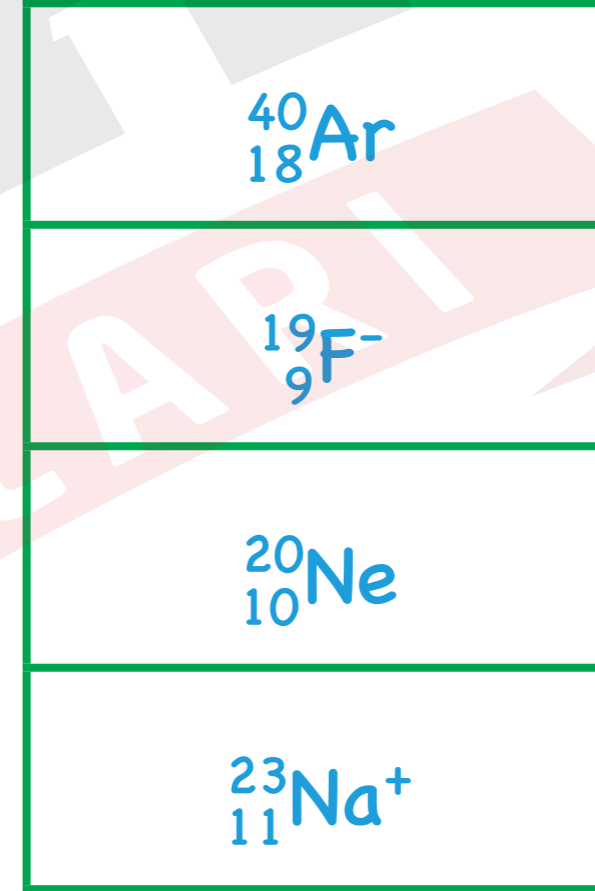
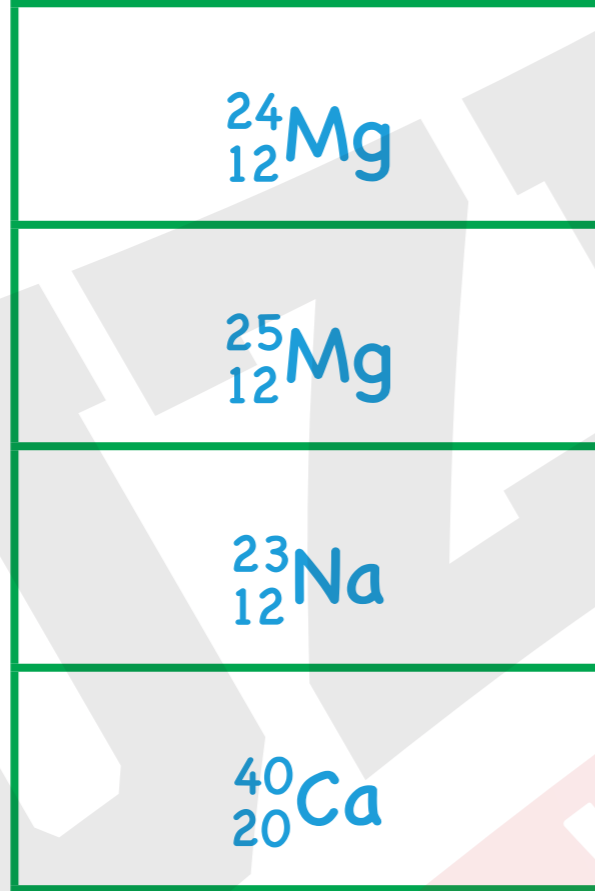
İZOELEKTRONİK

→ Elektron sayıları ve elektron dağılımları aynı olan taneciklere izoelektronik tanecikler denir.

→ İzoelektronik taneciklerin fiziksel ve kimyasal özellikleri farklıdır.

→ AŞAĞIDAKİ TANECİKLERİN İZOTOP, İZOTON, İZOBAR VE İZOELEKTRONİK OLANLARINI BELİRLEYELİM

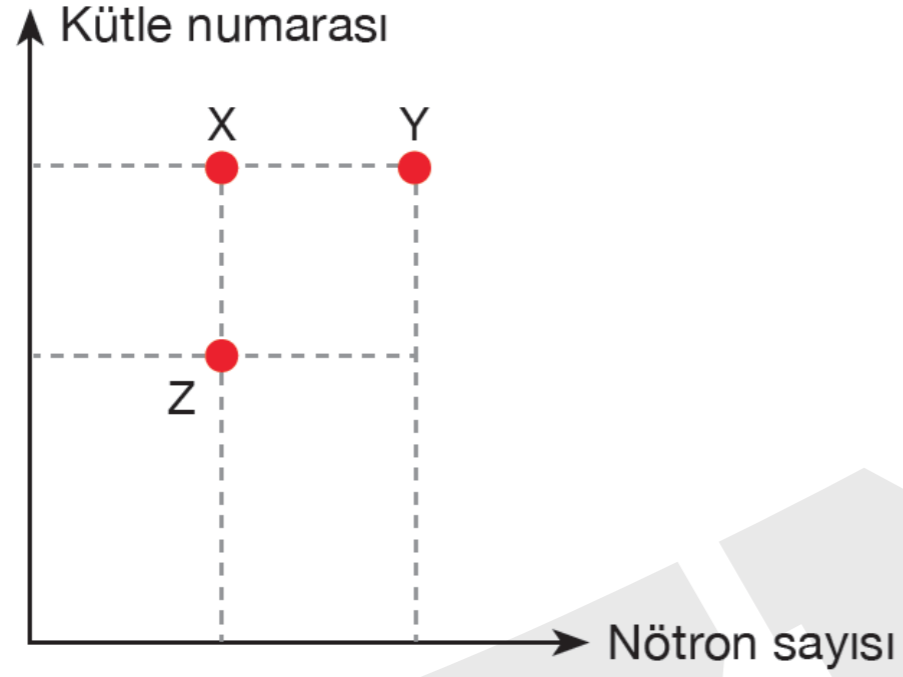
Örnek:

${}_{37}^{85}\text{X}$ atomunun izotopu olan ${}_a^b\text{Y}^c$ iyonunda 36 elektron vardır.

Buna göre, a, b ve c için aşağıdakilerden hangisi doğru olabilir?

	<u>a</u>	<u>b</u>	<u>c</u>
A)	37	85	+1
B)	37	82	+1
C)	37	82	-1
D)	36	84	+1
E)	36	81	-1

Örnek:

Yukarıdaki grafikte X, Y ve Z atomlarının nötron sayısı - kütle numarası ilişkisi verilmiştir.

Buna göre,

- I. X ve Y izobardır.
- II. Z ve Y izotop olabilir.
- III. X ve Z izotondur.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

Örnek:

- $_{17}\text{X}$ ile ^{37}Y nin izotop atom
- ^{37}Y ile ^{38}Z nin izoton atom
- Z ile T^{2-} nin izoelektronik tanecik oldukları biliniyor.

Buna göre, TO_4^{2-} iyonunun toplam elektron sayısı kaçtır?
($_{8}\text{O}$)

- A) 4   B) 46   C) 49   D) 50   E) 52